

จุลสาร

“เฉพาะกรณี”

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดย

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานรัฐสภา

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ปีที่พิมพ์ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕

จำนวนหน้า ๔๐ หน้า

จำนวนพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม

จัดทำโดย ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔ ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๔๔-๑๕๗๕

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔ ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๔๔-๑๗๔๑

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีองค์กรอิสระต่าง ๆ ขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้ทำหน้าที่วางระเบียบและควบคุมการดำเนินงานในกิจการบางอย่างภายในรัฐ ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐที่มีความสำคัญอันจะมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของรัฐอันมีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะได้อย่างอิสระและเป็นธรรมปราศจากอำนาจทางการเมืองใด ๆ ในการดำเนินการใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งองค์กรอิสระดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมายได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ดังกล่าว จึงได้เรียบเรียงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นโดยจัดพิมพ์เป็น **จุลสาร "เฉพาะกรณี"** เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภาตามสมควร

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

พฤษภาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

	หน้า
อารัมภบท	๑
บทที่ ๑ ที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๓
บทที่ ๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการการเลือกตั้ง	๕
บทที่ ๓ กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง	๙
บทที่ ๔ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้ง	๑๓
บทที่ ๕ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้ง	๑๕
บทที่ ๖ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๗
บทที่ ๗ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๙
บทที่ ๘ วุฒิสภากับการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๓๗

อารัมภบท

การเลือกตั้งนับเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนของประชาชนเพื่อทำหน้าที่หลักในกระบวนการทางนิติบัญญัติ นับแต่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ประเทศไทยมีการเลือกตั้งผู้แทนหรือตัวแทนประชาชนซึ่งเรียกว่า "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" มาแล้วหลายครั้ง กระทั่งในเดือนมีนาคม ๒๕๔๓ ที่เรามีสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

การเลือกตั้งในหลาย ๆ ครั้ง หลาย ๆ โอกาสในอดีตที่ผ่านมา นั้นมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่จัดการหรือควบคุมการเลือกตั้งสืบทอดกันมานานนับถึงสิบปีทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ประเทศไทยเรามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งได้ให้ความสำคัญแก่ประชาชนรวม ๓ ประการ เริ่มจากการให้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมในการปกครองเพิ่มขึ้น ก็ได้เพิ่มอำนาจประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการพยายามที่ทำให้การใช้อำนาจรัฐสุจริต มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ

และด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญถือว่าประชาชนเปรียบเสมือนรากฐานของประเทศและเป็นหัวใจของการเมือง ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางให้มีความสำคัญกับประชาชนมากที่สุด โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองทุกระดับ รวมทั้งขยายอำนาจของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการพยายามทำให้การเลือกตั้งและการเมืองมีความสุจริต และเที่ยงธรรม ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันเป็นองค์กรใหม่ตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีบทบาท

ผู้ควบคุม และดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น กิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ โดยให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขึ้นเพื่อรองรับหลักการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ นำมาซึ่ง "คณะกรรมการการเลือกตั้ง" ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นนับแต่นั้นมา

บทที่ ๑

ที่มาและองค์ประกอบ

ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ๑ คน และกรรมการการเลือกตั้งอื่นอีก ๔ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

หน้าว่าง

บทที่ ๒

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ของกรรมการการเลือกตั้ง

บุคคลที่ได้รับการสรรหาและเลือกเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๑. คุณสมบัติ

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๒. ลักษณะต้องห้าม

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบ

ด้วยกฎหมาย

- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๕) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมาย

ของศาล

(๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง ๕ ปีในวันเลือกตั้งเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนด ๕ ปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

(๑๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะ ๕ ปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๑๕) เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

กรณีบุคคลที่วุฒิสภาเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งขณะที่ได้รับเลือกนั้น บุคคลดังกล่าวยังคง :-

๑) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือ

๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือ

๓) ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของ บุคคลใด หรือ

๔) ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด และการเลือกนั้นได้รับความ ยินยอมของผู้นั้นด้วยแล้ว

ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากการ เป็นบุคคลใน ๓ ลักษณะแรก หรือแสดงให้เห็นที่เชื่อว่าตนได้เลิกประกอบ วิชาชีพดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ ถ้าผู้นั้นมีได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่า ผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง และให้ดำเนินการ สรรหาและเลือกกรรมการการเลือกตั้งใหม่แทน

หน้าว่าง

บทที่ ๓

กระบวนการสรรหา กรรมการการเลือกตั้ง

กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง การสรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ขั้นตอนที่หนึ่งแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการสรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๕ คน และส่วนที่สองเป็นการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๕ คน รวมเป็น ๑๐ คน แล้วนำเสนอต่อวุฒิสภาตามขั้นตอนที่สองเพื่อเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๕ คน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการและหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. การสรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่หนึ่ง

การสรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งขึ้น ๑ คณะ เพื่อทำหน้าที่สรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีที่มาและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

ที่มาและองค์ประกอบ คณะกรรมการสรรหากรรมการการ

เลือกตั้ง มีจำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ประธานศาลปกครองสูงสุด

(๓) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล

ทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๔ คน

(๔) ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละ ๑ คน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๔ คน

อำนาจและหน้าที่ คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งชุดดังกล่าวมีหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีความซื่อสัตย์และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๕ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยมติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ส่วนที่สอง

การสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง

ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ในส่วนของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา กฎหมายกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๕ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา

การเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งและของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น และต้องกระทำภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มิเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนจนครบจำนวนภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องเสนอชื่อ

๓. การเลือกกรรมการการเลือกตั้งของวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้สรรหาและเสนอบุคคลผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ให้เสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้นโดยรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นแล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) ให้วุฒิสภามีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อ โดยต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้ ๕ คนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งกล่าวมีไม่ครบ ๕ คน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกนั้นมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ถือว่าผู้ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบ ๕ คน เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ในครั้งนี้ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเสียงเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกิน ๕ คน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

การเลือกประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งประชุมและเลือก
กันเองเพื่อให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งและแจ้งผลให้ประธาน
วุฒิสภาทราบ และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

บทที่ ๔ วาระการดำรงตำแหน่ง ของกรรมการการเลือกตั้ง

กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในวาระเริ่มแรกกรรมการการเลือกตั้งที่วุฒิสภามาตรัสนุมัติโดยราชอาณาจักไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๔ มีมติเลือกนั้น ให้มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนดไว้ และมีให้นำบทบัญญัติที่ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวมาใช้บังคับกับกรรมการการเลือกตั้งชุดแรกนี้ด้วย กล่าวคือ กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับเลือกในวาระเริ่มแรกนี้มีสิทธิดำรงตำแหน่งได้อีกวาระหนึ่ง

อย่างไรก็ตามกรรมการการเลือกตั้งซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระยังคงต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

หน้าว่าง

บทที่ ๕

การพ้นจากตำแหน่ง

ของกรรมการการเลือกตั้ง

กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ครบวาระการดำรงตำแหน่ง
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
- (๕) กระทำการอันต้องห้าม คือ

(๕.๑) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๕.๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

(๕.๓) ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๕.๔) ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

อย่างไรก็ตามกรณีบุคคลที่วุฒิสมาเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งในขณะที่ได้รับเลือกนั้นบุคคลดังกล่าวยังคงมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๔ ประการข้างต้น และการเลือกนั้นได้รับความยินยอมของผู้นั้นด้วยแล้ว ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากการเป็นบุคคลใน ๓ ลักษณะแรก หรือแสดงให้เห็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเลือก

แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง และให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการการเลือกตั้งใหม่แทน

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการสรรหาภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่มีการพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ใช้หลักเกณฑ์ตามขั้นตอนกระบวนการสรรหาข้างต้นเช่นเดียวกัน ในกรณีนี้ให้เสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งต่อประธานวุฒิสภา เป็นจำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งและให้วุฒิสภามีมติเลือก ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่

บทที่ ๒

อำนาจหน้าที่

ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๒) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ออกข้อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ได้ รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

(๕) ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๖) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๗) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ใน หน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(๘) ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

(๙) ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๑๐) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกต เสนอต่อรัฐสภา

(๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการ

เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้บังคับ (พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) อย่างไรก็ตามหากปรากฏกรณีที่มีการเลือกตั้งก่อนที่จะมีประกาศกำหนดเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศกำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งคราวนั้นเป็นการเฉพาะคราวได้ ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้บังคับ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวจะต้องกำหนดระยะเวลาการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทุกฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ตราขึ้นใหม่ประกาศใช้บังคับ ซึ่งจะกำหนดระยะเวลาให้แตกต่างกันตามสภาพความพร้อมที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละแห่งก็ได้ แต่ต้องมีให้เกิน ๕ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้บังคับ

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชน และคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายได้

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และค่าตอบแทน รวมทั้งวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคล คณะ

บุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชน และคณะอนุกรรมการดังกล่าวให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ที่มาและองค์ประกอบ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีจำนวนจังหวัดละไม่เกิน ๑๑ คน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง โดยใช้วิธีสรรหาจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด โดยสรรหาจากผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นเป็นหลัก

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม บุคคลที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

ก. คุณสมบัติ

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ

ข. ลักษณะต้องห้าม

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๕) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมาย

ของศาล

บทคัดย่อ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒๐

(๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง ๕ ปีในวันเลือกตั้งเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพราะจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนด ๕ ปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หากผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการ หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำ

คุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในขณะเดียวกันห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือกระทำการหรือละเว้นกระทำการโดยทุจริตหรือประพฤตินิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา แต่หากปรากฏว่ากรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการอันมิชอบดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๑๐ ปี

อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงานหรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง

หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณา ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ขอให้ศาลส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๔) เข้าไปในที่เลือกตั้ง ที่ออกเสียงประชามติ หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง หรือนับคะแนนออกเสียงประชามติ

นอกจากนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ หรือให้หน่วยงานดังกล่าวมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐปฏิบัติการอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติดังกล่าว หรือปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางวินัย และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยของผู้ที่นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแบ่งเขตเลือกตั้ง กล่าวคือ

การจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแยกเป็นรายจังหวัดไว้เป็นประจำ ทั้งนี้ ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนี้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขให้ถูกต้องได้

การแบ่งเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า การแบ่งเขตเลือกตั้งนี้จะต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๑) ในกรณีที่อำเภอหรือตำบลใดมีจำนวนราษฎรเพียงพอที่จะกำหนดเป็นเขตเลือกตั้งได้ ให้กำหนดอำเภอหรือตำบลนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่ไม่เป็นไปตาม (๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวนประชากรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกหรือรวมพื้นที่ตำบลเพื่อให้ได้จำนวนประชากรพอเพียงสำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๓) ในกรณีที่การกำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๒) จะทำให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็น

ชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมี การติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและ สามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดยจะต้องทำให้จำนวนราษฎรของ แต่ละชุมชนในเขตเลือกตั้งแต่ละแห่งมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะเมื่อต้องมีการรวมเขตเลือกตั้ง หรือเพิ่มเขตเลือกตั้งใหม่เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ข้างต้น

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งในคราวนั้น โดยถือเขตเลือกตั้งที่มีการ ประกาศกำหนดไว้ เว้นแต่มีกรณีจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง

การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ใดกระทำความ ผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวน และมีอำนาจ ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปก ครอง โดยให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งข้างต้นนั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแทนได้ และพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลมีหน้าที่อำนวยความสะดวก และเร่งรัดให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และในการนี้ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการโดยพลัน

ในการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสสมาชิกลี้ภัยค่าต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน

วิธีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

**การรับรองและการแต่งตั้งผู้แทนขององค์การเอกชน
เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง**

องค์การเอกชนใดที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าองค์การเอกชนที่ยื่นคำขอมีความเป็นกลางในทางการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจรับรองให้องค์การเอกชนนั้นช่วยเหลือในการตรวจสอบการเลือกตั้งได้

ทั้งนี้ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งผู้แทนขององค์การเอกชนที่ได้รับรองข้างต้น เพื่อช่วยดูแลตรวจสอบการเลือกตั้ง และรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบในกรณีที่พบเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

หลักเกณฑ์และวิธีการขอให้รับรอง การรับรอง การเพิกถอน การรับรอง และการปฏิบัติงานขององค์การเอกชนเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หน้าว่าง

บทที่ ๗

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของตนเองเพื่อรองรับการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ทั้งนี้กิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

๑. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งกฎหมายกำหนดให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยตำแหน่ง และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมือง ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ

เลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ และการพัฒนาพรรคการเมือง

(๓) เผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง หรือเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือเกี่ยวกับการทุจริต หรือประพฤติมิชอบในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้เลือกตั้ง พรรคการเมือง หรือบุคคลอื่นใดเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

๒. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในการกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัย และการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ การลงโทษ สำหรับเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) การคัดเลือก การกำหนดอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทน ตลอดจนการกำหนดเงินพิเศษให้แก่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งมาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชั่วคราว

(๕) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๖) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นอกจากอำนาจหน้าที่กำกับดูแลต่าง ๆ โดยตรงข้างต้นแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้นแล้วแต่กรณี

ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างผู้ใดได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งข้างต้นนั้น ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติ

งานใด ๆ และให้นับเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสำหรับการคำนวณมาเหนือจำนวนหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกัน เสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอมาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชั่วคราวนั้น ขอกลับเข้ารับราชการหรือปฏิบัติงานในสังกัดเดิมภายในกำหนดเวลาที่อนุมัติ บุคคลผู้นั้นมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

อย่างไรก็ตามภายในระยะเวลา ๒ ปีแรกนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้บังคับ (พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐต้องสนับสนุนข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เป็นการชั่วคราว โดยได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิม แต่อยู่ในบังคับบัญชาของประธานกรรมการการเลือกตั้ง

การมาปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างข้างต้นนี้ถือเป็นการปฏิบัติราชการ

๓. ผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๑ คน ซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งโดย

ความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง และจะให้มีรองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นเลขานุการในคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

คุณสมบัติ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๒) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๓) มีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีบริบูรณ์

(๔) มีคุณวุฒิ ประสบการณ์และความสำเร็จด้านการบริหารตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

วาระการดำรงตำแหน่ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน

อำนาจหน้าที่ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานโดยทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีอำนาจ ดังนี้

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออก

จากตำแหน่ง

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งมาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศ หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในส่วนของกิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งจะทำหน้าที่เป็นผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อการนี้เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. รายได้และทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วย

(๑) เงินอุดหนุนที่คณะรัฐมนตรีจัดสรรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งในวาระเริ่มแรก

ก่อนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำแผนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและแผนการจัดตั้งและการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและการบริหารงานตามแผนดังกล่าวโดยคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอตามความจำเป็นในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งหรือการจัดทำประชามติมากกว่างบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับ รัฐมนตรีที่อุดหนุนค่าใช้จ่ายให้พอเพียงกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมและดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

รายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น ในส่วนของอสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดหาด้วยเงินรายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษาทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ ทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

หน้าว่าง

บทที่ ๘

วุฒิสภากับการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต่างๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายจัดตั้งองค์กรแต่ละองค์กรได้กำหนดกลไกในการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจของแต่ละองค์กรไว้บนพื้นฐานของความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรซึ่งหมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ขององค์กรอิสระจะถูกแทรกแซงจากอำนาจใด ๆ มิได้

วุฒิสภาเป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ โดยกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้หลายประการ และอาจกล่าวได้ว่าวุฒิสภาเป็นองค์กรตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจขององค์กรอิสระเพียงองค์กรเดียวที่มีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การเกิดขึ้นขององค์กรจนถึงการให้บุคคลในองค์กรสิ้นสุดลงในบางกรณี กล่าวคือ วุฒิสภามีส่วนร่วมในการสรรหาและเลือกบุคคลผู้ใช้อำนาจให้ดำรงตำแหน่งในแต่ละองค์กร การพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการถอดถอนบุคคลผู้ใช้อำนาจของแต่ละองค์กร ซึ่งในแต่ละขั้นตอนวุฒิสภาได้มีบทบาทต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในส่วนของการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น กฎหมายได้กำหนดช่องทางให้วุฒิสภาสามารถตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยตรง อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่กล่าวนี้หมายความว่า วุฒิสภาเป็นผู้ตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยตนเอง

โดยตรงตามกรอบที่กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้ มีดังนี้

๑) การตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจโดยระบบ กรรมวิธีการ

ระบบกรรมวิธีการเป็นกลไกหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่วุฒิสภา ด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นกรรมวิธีการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นกรรมวิธีการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาแล้วรายงานต่อวุฒิสภา ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ กฎหมายให้อำนาจแก่กรรมวิธีการที่จะออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใด มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

๒) การพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

ในการปฏิบัติงานแต่ละปีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา ในกรณีนี้ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือ หรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ และในกรณีที่มีเหตุอันสมควรจะมีข้อสังเกตเกี่ยวกับ

การปฏิบัติงานก็ได้

๓) การพิจารณาถอดถอนของวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจแก่วุฒิสภาในการพิจารณาถอดถอนกรรมการการเลือกตั้งออกจากตำแหน่งได้ หากปรากฏว่ามีพฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือ ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยวุฒิสภาจะพิจารณาข้อเท็จจริงจากรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ประธานวุฒิสภาได้ส่งเรื่องให้ดำเนินการไต่สวน

เรื่องร้องเรียนที่ประธานวุฒิสภาส่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนนั้นต้องเป็นเรื่องที่ได้รับคำร้องขอจากกลุ่มคน ๒ ประเภท คือ จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ที่ได้เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนกรรมการการเลือกตั้งผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่า กรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน โดยมติของวุฒิสภาที่จะสามารถถอดถอนกรรมการการเลือกตั้งออกจากตำแหน่งได้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ซึ่งมติของวุฒิสภาถือเป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผลของการถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ส่งผลให้กรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และถูกตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี

อย่างไรก็ตามนอกจากช่องทางที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรงข้างต้นแล้ว วุฒิสภายังสามารถกระทำได้โดยทางอ้อมอีกด้วย หากเกิดกรณีมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าจะขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์สำคัญของชาติและประชาชน ที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาและรัฐสภาในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน วุฒิสภาสามารถส่งเรื่องดังกล่าวให้ประธานรัฐสภาพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ เป็นต้น

